

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobce: **V. T.**, zastoupen JUDr. Jaromírem Kyzourem, advokátem se sídlem Lublaňská 398/18, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením žalovaného ze dne 23. 6. 2017, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 22. 3. 2018, č. j. 11 A 163/2017 – 45,

takto:

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. 3. 2018, č. j. 11 A 163/2017 – 45, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a rozsudek městského soudu

[1] Žalobce se u Městského soudu v Praze domáhal ochrany před nezákonným zásahem žalovaného, který měl spočívat v tom, že příslušníci Policie České republiky (dále též „policie“) žalobce dne 23. 6. 2017 okolo druhé hodiny odpolední v blízkosti obchodu Jednota v obci Horní Jiřetín nezákonně vyzvali a nutili k prokázání totožnosti. Žalobce jednak požadoval deklaraci nezákonnosti uvedeného zásahu (bod 1 petitu) a dále, aby soud žalovanému nařídil, aby zajistil likvidaci veškerých pořízených záznamů žalobce (obrazových, zvukových písemných či jiných), pořízených v souvislosti s předmětným nezákonným zásahem ve lhůtě třiceti dnů od právní moci rozsudku. Žalobce dále žádal, aby jej žalovaný o likvidaci informoval písemně, s úplným a srozumitelným výčtem všech záznamů, a to do pěti dnů od provedení likvidace (bod 2 petitu).

[2] Městský soud žalobu zamítl.

[3] Soud měl za prokázané, že zasahující policisté žalobce nejprve vyzvali k prokázání totožnosti z důvodu probíhajícího policejního bezpečnostního opatření souvisejícího s akcí Klimakemp 2017. Tento prvotní důvod soud neakceptoval jako zákonný důvod k výzvě k prokázání totožnosti. Samotné probíhající bezpečnostní opatření, přestože jeho konání může důvodně vycházet ze zvýšeného rizika protiprávních jednání, neumožňuje paušálně legitimovat libovolné osoby, které se pohybují v prostoru, na nějž je bezpečnostní opatření zaměřeno. Dle soudu není sporu o tom, že bezprostředním důvodem zásahu policistů proti žalobci bylo telefonické oznámení pracovníka bezpečnostní agentury z elektrárny Počerady, týkající se několika osob s vybavením kamerami a mikrofony s logem ČT, pohybujících se v okolí elektrárny v neoznačené dodávce VW Transporter červené barvy. Na základě tohoto oznámení policie vyhlásila vozidlo jako „zájmové" a lokalizovala jej hlídkovým vozem na návsi v Horním Jiřetíně před obchodem COOP. Průběh dalších událostí byl rovněž dostatečně osvědčen videozáznamy. Účastníci řízení se svými tvrzeními shodují v tom, že výzva k prokázání totožnosti zasahujícími policisty byla odůvodněna až v průběhu dohadování ustanovením § 63 odst. 2 písm. e) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (dále jen „zákon o policii"). Důvod uvedený v citovaném ustanovení je naplněn pouze tehdy, pokud osoba odpovídá některé konkrétní hledané či pohřešované osobě, po které bylo formálně vyhlášeno pátrání (tedy byly o této osobě uvedeny individualizované informace do informačního systému). Tato podmínka byla v projednávané věci naplněna, a jednání příslušníků policie ve vztahu k žalobci proto nelze hodnotit jako nezákonný zásah. Soud přisvědčil žalobci, že v prvé fázi bylo sdělení policistů ve vztahu k důvodům ověření totožnosti nedostatečné, nicméně v průběhu dalšího zásahu zákonný důvod žalobci sdělili a žalobce se s ním spokojil.

[4] K otázce zastavení a prohledání vozu se městský soud nevyjadřoval, neboť se žalobce vyslovení nezákonnosti tohoto zásahu v žalobě nedomáhal. Námitky porušení řady základních práv a svobod žalobce nijak nezdůvodnil, soud jim tedy nepřisvědčil.

II. Obsah kasační stížnosti

[5] Žalobce (stěžovatel) brojí proti rozsudku městského soudu kasační stížností, navrhuje jeho zrušení a vrácení věci městskému soudu k dalšímu řízení.

[6] Stěžovatel namítá nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku. Soud se nijak nevypořádal se stěžovatelovou replikou ze dne 15. 3. 2018, ve které reagoval na vyjádření žalovaného a navrhoval provedení důkazů k prokázání zejména skutečných důvodů, pro které policisté stěžovatele k prokázání totožnosti vyzvali, ale také počínání policistů při zásahu. Na repliku odkazoval stěžovatel též při ústním jednání, navržené důkazy však provedeny nebyly, soud ani neuvedl, proč je považuje za nadbytečné. Navrhované důkazy přitom měly prokázat, zda skutečně existoval důvod k výzvě k prokázání totožnosti dle § 63 odst. 2 písm. e) zákona o policii. Pouze v úředních záznamech (sepsaných v reakci na žalobu policisty, kteří se zásahu dopustili) existuje zmínka o údajných důvodných obavách, že červené vozidlo, jímž se stěžovatel se svými kolegy pohyboval, mohlo být odcizené. Úřední záznam ze dne 9. 3. 2018 nijak nepotvrzuje, že by pracovník bezpečnostní agentury měl podezření, že je vozidlo odcizené a takové podezření sděloval policii. K tomuto skutkovému ději (pohyb osob u elektrárny Počerady) měl být proveden bezprostřednější a věrohodnější důkaz záznamem komunikace na tísňové lince 158. Z výpisu ze systému Jitka

také neplyne, že by policie měla podezření, že vozidlo může být odcizené; vozidlo zde bylo pouze označeno jako „zájmové“. Reálné důvody, které vedly ke stěžovatelově perlustraci, by bylo možno zjistit ze zaznamenané radiové, textové či jiné komunikace, jak stěžovatel navrhoval v replice. Nebyl proveden ani navržený důkaz záznamem z minikamery policistů. Ten by poskytl informace zejména k počátku a době trvání zásahu, což je okolnost důležitá pro úvahu, zda už jen část zásahu od výzvy k prokázání totožnosti do okamžiku sdělení zákonného důvodu nemohla dosáhnout intenzity nezákonného zásahu. Požadavek stěžovatele na provedení navrhovaných důkazů tedy není samoúčelný.

[7] Soud zcela nedostatečně vyložil splnění podmínek pro výzvu k prokázání totožnosti dle § 63 odst. 2 písm. e) zákona o policii. Soud uvedl, že musí být splněna formální podmínka vyhlášení pátrání po určité osobě, a to uvedením individualizovaných informací do informačního sytému. Stěžovatelovo vozidlo však bylo označeno pouze jako „zájmové“, ze záznamu však neplyne, že bylo nutné posádku kontrolovat (záznam obsahuje pouze požadavek informovat štáb), nebo že by dokonce posádka mohla být omezena na svobodě. V rozsudku není srozumitelně vysvětleno, v čem konkrétně soud spatřoval zákonné důvody pro omezení osobní svobody osádky „zájmového“ vozidla, aby mohlo jít o hledané osoby. Soud v rozsudku uvádí, že z prostoru elektrárny Počerady měla být vykázána skupina pěti osob ve vozidle VW červené barvy. Ze záznamu v systému Jitka však plyne, že vozidlo se mělo nacházet mimo areál elektrárny. Ani z vyjádření pracovníka bezpečnostní agentury neplyne, že by se vozidlo nacházelo v areálu elektrárny.

[8] Podle stěžovatele je rozsudek nezákonný též pro nesprávné posouzení právní otázky. Nesouhlasí se závěrem soudu, že pochybení spočívající v nedostatečném sdělení důvodů k prokázání totožnosti hned na počátku zásahu nebylo nijak zásadní. Stěžovatel odhaduje čas od zahájení zásahu do sdělení zákonného důvodu na cca 20 minut. Přesnější čas soud v řízení ani nezjišťoval (protože neprovedl potřebné důkazy, zejména záznam z minikamer policistů). Po celou tuto dobu byl stěžovatel vystavován výzvám k prokázání totožnosti, které zjevně postrádaly odůvodnění, byl na něj vyvíjen nátlak pohrůžkami, že bude předveden na policejní stanici, pokud výzvě dobrovolně nevyhoví. Bylo by popřením lidské důstojnosti, aby lidé mohli být libovolně obíráni o svůj drahocenný čas obtěžováním ze strany policistů, kteří nedokážou důvody úkonu vysvětlit. Policista musí již před prováděním a v průběhu úkonu vědět, co a proč činí, protože má podle § 13 zákona o policii povinnost o důvodech úkonu poučit osobu, jíž se úkon týká, v zásadě již před jeho provedením. Dle stěžovatele tedy již celý děj do první zmínky o „hledané a pohřešované osobě“ dosahoval dostatečného rozsahu a intenzity na to, aby mohl být považován za samostatný zásah. V takové situaci nemohl soud žalobu zamítnout jako celek; mohl navržený výrok časově upřesnit (do kdy zásah trval).

[9] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti konstatoval, že podstatou žaloby byla tvrzená nezákonnost postupu, kterým byl stěžovatel vyzván k prokázání totožnosti, přičemž nezákonnost stěžovatel dovozoval z nedostatku důvodů pro aplikaci § 63 odst. 2 písm. e) zákona o policii. Žalovaný má za to, že skutkový děj byl jednoznačně prokázán, včetně existence zákonného důvodu k výše popsanému postupu policie. Stěžovatel nijak nezpochybnil fakt, že se s daným vozidlem a dalšími osobami nacházel v bezprostřední blízkosti elektrárny Počerady a že právě on byl jednou z osob, kterou bezpečnostní

agentura z areálu elektrárny vykázala. Žalovaný poukázal na to, že důvodem k perlustraci osob nebylo konkrétní protiprávní jednání osob u této elektrárny, ale tento důvod vzešel z vyhodnocení informací sdělených na linku 158 vedoucím bezpečnostní agentury. Okolnosti uvedené v informačním systému Jitka (pohyb v prostoru vstupu do elektrárny, neoznačené vozidlo, vesty s logem České televize, záznamová zařízení) vedly policii k závěru o nutnosti zařazení daného vozidla jako zájmového a k následnému provedení kontroly osob. Je nutné brát v úvahu celý kontext bezpečnostního opatření, které bylo na území Ústeckého kraje vyhlášeno v souvislosti s možnými bezpečnostními riziky akce Klimakemp. Žalovanému není jasné, z čeho stěžovatel dovozuje účelovost předložených úředních záznamů (o výpovědi vedoucího bezpečnostní agentury a záznam z informačního systému Jitka), které mají v souladu s pravidly správního procesu sloužit k prokázání skutkových tvrzení žalovaného. K záznamu z policejní minikamery žalovaný při jednání uvedl, že tento záznam existuje, ale jelikož zachycuje obdobný děj jako videozáznamy předložené stěžovatelem, nepovažoval žalovaný za nutné záznam předkládat; k jeho předložení ani nebyl vyzván.

[10] Žalovaný proto navrhuje kasační stížnost jako nedůvodnou zamítnout.

III. Posouzení věci

[11] Soud se nejprve zabýval formálními náležitostmi kasační stížnosti a dospěl k závěru, že je projednatelná a přípustná. Po jejím věcném posouzení uzavřel, že je též důvodná.

[12] Nejvyšší správní soud nejprve níže stručně rekapituluje skutkový stav zjištěný městským soudem na základě provedeného dokazování, a to ty jeho části, které jsou pro posouzení věci podstatné a o nichž není mezi stranami sporu.

III.a) Skutkové okolnosti

[13] Ve dnech 21. až 25. 6. 2017 probíhala na území obce Horní Jiřetín a v jejím okolí akce Klimakemp 2017. Policie v souvislosti s touto akcí předpokládala na území Ústeckého kraje zvýšený pohyb osob a vozidel a také tzv. přímou akci (pasivní blokáda, aktivní konání směřující k narušení elektrárenské činnosti). Proto ředitel Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje vyhlásil bezpečnostní opatření související s uvedenou akcí. Dne 23. 6. 2017 kolem 11:00 hod. se v okolí elektrárny Počerady (u brány č. 3) pohyboval stěžovatel (tuto skutečnost potvrdil při jednání) společně s dalšími osobami v dodávkovém vozidle VW červené barvy, dvě osoby z této skupiny měly na osobě vesty s logem České televize, skupina byla vybavena televizní technikou (kamera, mikrofon, stativ atd.). Pracovník bezpečnostní agentury skupinu z prostoru u elektrárny vykázal a v 11:32 hod. o události informoval prostřednictvím linky 158 policii (to vyplývá jednak z úředního záznamu ze dne 9. 3. 2018, který zachycuje tvrzení pracovníka bezpečnostní agentury, a z výpisu z informačního systému Jitka). Na základě uvedeného oznámení operační štáb zachytil v systému Jitka následující poznatek: *V 11:00 hodin byla bezp. agenturou ELE Počerady vykázána osádka dodávky VW T4, červené barvy, nezj. RZ, vozidlo „omlácené", celkem 5 osob, 4x muž, 1x žena, všichni do 30-ti let věku. Žena blond, jeden z mužů kšiltovku s červeným kšiltem. 2 osoby měly vesty České televize. Vybaveni byli kamerou, stativem a ruchovým mikrofonem (chlupatým). Byli na příjezdové cestě k bráně č. 3, mimo areál ELE*

Počerady. Policie poté kontaktovala Českou televizi, která *nemohla vyloučit, že se jedná o externisty*. Vozidlo proto bylo následně v informačním systému vyhlášeno jako „zájmové". Ve 12:54 byl do informačního systému vložen další poznatek: *Možný poznatek k vozidlu pohybujícímu se v okolí ELE Počerady, Volkswagen Transporter T4, červená barva, rz x, markanty vozidla bílé disky kol, bílé víčko nádrže, současně je vozidlo v místě Kempu, žádám o zvýšenou pozornost k pohybu vozidla, monitoring v okolí rizikových objektů, v případě zjištění vozidla žádám ihned o info na štáb.*

[14] Další průběh skutkového děje, který se odehrává kolem 14:00 hod. před obchodem Jednota v obci Horní Jiřetín, osvědčují videonahrávky předložené stěžovatelem. Skutečnosti zachycené na nahrávkách se v podstatných okolnostech shodují též se skutkovým dějem popsaným zasahujícími policisty (nstržm. K. a prap. M.) v úředních záznamech ze dne 1. 11. 2017 a 30. 10. 2017. Mezi stranami není spor o to, že dne 23. 6. 2017 v uvedenou hodinu tříčlenná policejní hlídka vyzvala stěžovatele a další dvě osoby, které vycházely z obchodu Jednota v Horním Jiřetíně a mířily ke svému vozidlu (červená dodávky VW), aby prokázaly svou totožnost. Stěžovatel policistům sdělil, že svou totožnost prokáže, až mu bude sdělen zákonný důvod. Další sled událostí pak zachytil vlastními technickými prostředky.

[15] První nahrávka (DVD nazvané „Důkazy – videa", záznam *Náves 3-1)* nejprve zachycuje dva policisty a začíná slovy jednoho z kontrolovaných mužů „*ale to musí být na něco opatření…*", na která jeden z policistů odpovídá „*na Klimakemp*", na což muž kontruje, že Klimakemp není zákonný důvod. Policista konstatuje „*takže mi to nepředložíte.*" Muž odpovídá „*předložím, když mi řeknete důvod*", na což policista odpovídá, že ho sdělil. Jeden z mužů následně říká, že důvod neslyšel. Policista odchází k policejnímu vozu, do něhož se zavírá spolu s dalšími dvěma policisty. Policistka ve voze hovoří vysílačkou, u čehož nahlíží do občanského a řidičského průkazu jednoho z mužů. Druhý policista ve voze telefonuje. Od okamžiku, kdy policisté odejdou od kontrolovaných mužů a zavřou se v policejním voze, uplynou cca dvě a půl minuty, poté nahrávka končí. V nahrávce je možné zahlédnout zadní část červeného automobilu typu dodávka.

[16] Druhá nahrávka (DVD nazvané Video Turner 2, záznam *Náves 3-2*) začíná v okamžiku, kdy policistka vyzývá muže s kamerou a další osoby k předložení občanských průkazů, poučuje je o tom, že „*kdybyste nepředložili průkazy nám, půjdete s námi na oddělení, protože jste neprokázali svoji totožnost*". Po dotazu na zákonný důvod policistka odkazuje na § 63 zákona o policii s tím, že pokud výzvu neuposlechnou, „*předvedeme vás a vyřešíme to na oddělení*". Muž znovu vyzývá policistku a policistu ke sdělení konkrétního důvodů podle řečeného ustanovení zákona a trvá na tom, že výzvu policie musí odůvodnit. Nato policisté odcházejí k hlídkovému vozidlu a telefonují. Policisté trvají na prokázání totožnosti všech přítomných osob, muži trvají na sdělení důvodu. Policistka uvádí „*V rámci akce KLIMAKEMPU provádíme kontrolu všech osob*", což hlas muže za kamerou komentuje tak, že to není žádný zákonný důvod. Třetí z policistů následně říká „*Takže pátrání po hledaných a pohřešovaných osobách, to jste chtěl slyšet?*" a muž za kamerou mu předává doklady. Policista to komentuje slovy „*Takže vy nás tady vlastně zkoušíte. Důvod jsem vám řekl*", na to muž za kamerou odpoví „*Super, my vás nezkoušíme, na to jsme čekali, jen chceme, aby policie jednala podle zákonů.*"

III.b) Nepřezkoumatelnost a jiné vady řízení před soudem

[17] Stěžovatel v prvé řadě namítá, že se městský soud zcela opomněl vypořádat s několika jeho důkazními návrhy. Tato námitka je důvodná.

[18] Stěžovatel v replice ze dne 15. 3. 2018 výslovně uvedl, že soudu navrhuje provedení dalších důkazů, a to rozkaz ředitele Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje č. 46/2017 ze dne 15. 6. 2017, radiovou, textovou či jinou komunikaci policie (řídícího štábu a zasahujících policistů) a dále veškerou komunikaci o incidentu u elektrárny Počerady (zejména telefonát policistů provedený z policejního vozu během snah o ztotožnění stěžovatele) a videozáznam pořízený policisty.

[19] Městský soud se v odůvodnění rozsudku k těmto důkazním návrhům nijak nevyjádřil; jde tedy o důkazy opomenuté. Ústavní soud v řadě svých nálezů [nález sp. zn. III. ÚS 61/94 ze dne 16. 2. 1995 (N 10/3 SbNU 51), nález sp. zn. III. ÚS 95/97 ze dne 12. 6. 1997 (N 76/8 SbNU 231), nález sp. zn. III. ÚS 173/02 ze dne 10 10. 2002 (N 127/28 SbNU 95), nález sp. zn. III. ÚS 569/03 ze dne 29. 6. 2004 (N 87/33 SbNU 339), nález sp. zn. III. ÚS 139/05 ze dne 20. 10. 2005 (N 200/39 SbNU 117), usnesení sp. zn. III. ÚS 359/05 ze dne 23. 9. 2005 (U 22/38 SbNU 579) a další] podrobně vyložil pojem tzv. opomenutých důkazů ve vazbě na zásadu volného hodnocení důkazů a kautely, jež zákon klade na odůvodnění soudních rozhodnutí. Je samozřejmě na úvaze a rozhodnutí soudu, zda navrhovaný důkaz provede, či nikoli. To ovšem neznamená, že by soud ve svém rozhodování (v úvahách nad ním) měl na výběr, které z provedených důkazů vyhodnotí a které nikoli nebo o které z provedených důkazů své skutkové závěry (zjištění) opře a které opomene. Procesnímu právu účastníka navrhovat důkazy odpovídá povinnost soudu nejen o vznesených návrzích (včetně návrhů důkazních) rozhodnout, ale také - pokud jim nevyhoví - ve svém rozhodnutí vyložit proč, z jakých důvodů tak činí. Neakceptování důkazního návrhu účastníka řízení lze založit pouze třemi důvody. Prvním je argument, podle něhož tvrzená skutečnost, k jejímuž ověření nebo vyvrácení je navrhován důkaz, nemá relevantní souvislost s předmětem řízení. Dalším je argument, podle kterého důkaz není s to ani ověřit ani vyvrátit tvrzenou skutečnost, čili ve vazbě na toto tvrzení nedisponuje vypovídací potencí. Konečně třetím je pak nadbytečnost důkazu, tj. argument, podle něhož určité tvrzení, k jehož ověření nebo vyvrácení je důkaz navrhován, bylo již v dosavadním řízení bez důvodných pochybností (s praktickou jistotou) ověřeno nebo vyvráceno. Jestliže tak soud nepostupuje, zatíží své rozhodnutí nejen vadami spočívajícími v porušení obecných procesních předpisů, ale současně postupuje v rozporu se zásadami vyjádřenými v hlavě páté Listiny (především čl. 36 odst. 1, čl. 38 odst. 2). Tak tomu bylo i v nyní souzené věci.

[20] Nejvyšší správní soud se seznámil též se záznamem ústního jednání, které proběhlo dne 22. 3. 2018. Ani v jeho průběhu však předsedkyně senátu nevydala žádné procesní usnesení, které by se k uvedeným důkazům vztahovalo. Během tohoto jednání se účastníků řízení nedotázala, zda požadují dokazování ještě doplnit, či zda trvají na navržených důkazech; nekonstatovala ani, že dokazování je již ukončeno. Ani v průběhu jednání tak nebyly stěžovatelem navrhované důkazy řádně procesně vypořádány.

[21] V této souvislosti je nutno zdůraznit, že právě v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením je (například na rozdíl od typického řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu) specifické v tom, že těžiště dokazování se nachází právě v řízení před soudem. Neprobíhá zde žádné formalizované řízení před správním orgánem, ve kterém by byly shromážděny a provedeny důkazy, které může následně správní soud použít. Naopak je to právě procesní aktivita stran v řízení o žalobě, která napomáhá soudu k vyhledání dostatečného množství relevantních důkazů, na jejichž základě soud může učinit dostatečná zjištění stran skutkového stavu. Zvýšeným požadavkům na procesní (důkazní) aktivitu účastníků řízení pak odpovídá též povinnost soudu obezřetně a pečlivě se veškerými vznesenými důkazními návrhy zabývat. Neučinil-li tak soud, zatížil svůj rozsudek jinou vadou způsobující nezákonnost, pro kterou je třeba jej zrušit.

[22] Nejvyšší správní soud dále dospěl k závěru, že rozsudek městského soudu je zatížen nepřezkoumatelností pro nedostatek důvodů, přičemž k této vadě musel soud přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.).

[23] Ačkoli to stěžovatel v kasační stížnosti nenamítá, soudu neuniklo, že stěžovatelův žalobní návrh se skládal ze dvou částí. Požadoval jednak určení, že vymezený zásah byl nezákonný, a také likvidaci záznamů stěžovatele pořízených při zásahu. Veškerá argumentace soudu obsažená v odůvodnění rozsudku však směřuje pouze k první části žalobního návrhu (tedy zabývá se otázkou zákonnosti zásahu); městský soud se vůbec nezabýval stěžovatelovým požadavkem na likvidaci záznamů. Nevěnoval se tedy části předmětu řízení, jak byl vymezen v žalobním návrhu. Soud žalobu zamítal jako celek, z odůvodnění napadeného rozsudku však nelze seznat žádné úvahy, které soud vedly k závěru, že i druhá část žaloby je nedůvodná. Proto je rozsudek nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů, přičemž tato vada mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé.

III.c) Zákonné důvody pro prokázání totožnosti stěžovatele

[24] Shora uvedené nedostatky samy o sobě postačují pro zrušení rozsudku městského soudu. Nejvyšší správní soud však považuje za účelné vyjádřit se též ke kasačním námitkám mířícím proti věcnému posouzení celé věci, neboť je to dle jeho názoru vhodné z hlediska následného postupu městského soudu v dalším řízení.

[25] Městský soud dospěl, stručně řečeno, k závěru, že prvotní výzva k prokázání totožnosti nebyla podložena žádným zákonným důvodem. Ke zhojení této vady však došlo následným postupem policistů, kteří výzvu k prokázání totožnosti odůvodnili pátráním po hledaných nebo pohřešovaných osobách [§ 63 odst. 2 písm. e) zákona o policii], přičemž tento důvod byl dle městského soud za daných okolností naplněn.

[26] Tento závěr nemá oporu v doposud zjištěném skutkovém stavu.

[27] Podle § 63 odst. 2 písm. e) zákona o policii je policista oprávněn vyzvat k prokázání totožnosti osobu odpovídající popisu hledané nebo pohřešované osoby.

[28] Podle § 111 písm. c) a d) zákona o policii, kde se v tomto zákoně mluví o hledané osobě, rozumí se jí fyzická osoba, u které je dán některý ze zákonných důvodů omezení její osobní svobody, místo jejího pobytu není známo a policií bylo po ní vyhlášeno pátrání. Jde-li o pohřešovanou osobu, rozumí se jí fyzická osoba, o níž se lze důvodně domnívat, že je ohrožen její život nebo zdraví, místo jejího pobytu není známo a policií po ní bylo vyhlášeno pátrání.

[29] Jak již soud vyslovil v rozsudku ze dne 27. 8. 2014, č. j. 2 As 35/2014 - 109, důvod uvedený v § 63 odst. 2 písm. e) zákona o policii umožňuje policistovi vyzvat k prokázání totožnosti osoby, které svým vzhledem či dalšími znaky (vozidlo, chování, oblečení, přítomnost ve skupině dalších osob) odpovídají popisu hledané či pohřešované osoby. Vymezení hledané a pohřešované osoby obsahuje § 111 písm. c), resp. d) zákona o policii, přičemž u obou z nich musí být splněna podmínka formálního vyhlášení pátrání po této osobě, jež je provedeno uvedením individualizovaných informací o ní do informačního systému. Z toho vyplývá, že důvod předjímaný § 63 odst. 1 písm. e) zákona o policii je naplněn tehdy, pokud osoba odpovídá některé konkrétní hledané či pohřešované osobě. Bez splnění této podmínky nelze tento důvod pro prokázání totožnosti aplikovat, a to ani s poukazem na obecné vymezení úkolů policie v § 2 zákona o policii, ani při plošně vymezené bezpečnostní akci zaměřené na pátrání po osobách či věcech.

[30] Pro naplnění důvodů, za kterých je možno vyzvat osobu k prokázání totožnosti podle § 63 odst. 2 písm. e) je tedy nutno, aby byly splněny kumulativně podmínky, které definují osobu jako pohřešovanou či hledanou. V nyní souzené věci zjištěný skutkový stav neosvědčuje, že by byla naplněna podmínka společná oběma „typům“ osob (pohřešované i hledané), tedy formální vyhlášení pátrání po konkrétní osobě. Z výpisu z informačního systému Jitka je zřejmé, že vozidlo, kterým se zřejmě pohyboval též stěžovatel, bylo označeno jako „zájmové“ a že v případě zjištění vozidla mají policisté informovat štáb. Z této skutečnosti však dle soudu nelze dovodit, že bylo vyhlášeno pátrání po osobě, jejíž popis odpovídá popisu stěžovatele. Ostatně ani městský soud tímto směrem v odůvodnění rozsudku neučinil žádné úvahy, neboť toliko stroze konstatoval, že podmínka vyhlášení pátrání byla naplněna tím, že na základě hlášení bezpečností agentury z elektrárny Počerady bylo vozidlo vyhlášeno jako zájmové (srov. body 39 a 41 rozsudku). Jak již Nejvyšší správní soud konstatoval výše, z těchto skutkových zjištění takový závěr nelze dovodit. Bude-li tedy městský soud v dalším řízení chtít setrvat na tomto závěru, bude na místě, aby tímto směrem doplnil dokazování tak, aby bylo zcela zjevné, že k naplnění podmínek obsažených v § 63 odst. 2 písm. e) ve spojení s § 111 zákona o policii došlo. Městský soud přitom musí mít na paměti též to, že formální vyhlášení pátrání po určité osobě je pouze jednou ze zákonných podmínek definujících hledanou osobu. V případě, že by existence této podmínky byla osvědčena, musí se dále zabývat otázkou, zda byly naplněny i podmínky ostatní.

[31] Soud připomíná, že dle § 2 zákona o policii je úkolem policie chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly a úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony. Jedním z prostředků, kterým policie může dosahovat řádného plnění svých úkolů je i zjišťování totožnosti osob. Policisté jsou nadáni oprávněním vyzvat k prokázání totožnosti osobu, vždy se tak musí dít na základě jednoho (či více) důvodů předpokládaných zákonem.

Důvod pro lustraci musí existovat již v době výzvy k prokázání totožnosti, nelze jej následně domýšlet, či vytvářet jen proto, aby byl „nějaký“ důvod sdělen; jeho sdělení tedy nesmí být samoúčelné. V této souvislosti je nutno podotknout, že podle § 13 zákona o policii je policista povinen před provedením úkonu poučit osobu dotčenou úkonem o právních důvodech provedení úkonu, a jde-li o úkon spojený se zásahem do práv nebo svobod osoby, také o jejich právech a povinnostech. Úkolem soudu v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem je pak posuzovat zákonnost jednání policistů právě z hlediska toho, jaký zákonný důvod byl uveden jako důvod pro lustraci.

[32] Zcela závěrem Nejvyšší správní soud konstatuje, že skutkové okolnosti souzené věci, tak jak byly doposud zjištěny, vyvolávají dojem, že důvod pro lustraci dle § 63 odst. 2 písm. e) zákona o policii byl stěžovateli sdělen účelově, za účelem dodatečného „ospravedlnění“ výzvy k prokázání totožnosti. V této souvislosti tedy bude v dalším řízení úkolem městského soudu též to, aby prověřil, zda zákonný důvod pro výzvu k prokázání totožnosti byl skutečně dán již ve chvíli, kdy policisté výzvu učinili, a zda nebyl později bez opory v reálných okolnostech pouze formálně doplněn.

IV. Závěr a náklady řízení

[33] Na základě shora uvedeného dospěl soud k závěru, že kasační stížnost je důvodná. V souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. proto rozsudek městského soudu zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení, v němž bude vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). Zejména se tedy vyjádří ke všem stěžovatelem navrhovaným důkazům (buď je provede, nebo řádně odůvodní, proč tak neučinil), vyjeví své úvahy ve vztahu k důvodnosti podané žaloby z hlediska druhého petitu a na základě provedeného dokazování opětovně posoudí, zda v daném případě existovaly takové okolnosti, které mohly vést k naplnění důvodu k prokázání stěžovatelovy totožnosti dle § 63 odst. 2 písm. e) zákona o policii.

[34] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. září 2018

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu